

Introduktion till universitetsstudier - ett sätt att behålla fler studenter

Jannika Andersson^a Chronholm och Staffan Andersson^{b,*},

^a*Avdelningen för fysikens didaktik, Uppsala universitet;* ^b*Institutionen för fysik och astronomi, Uppsala universitet*

Vid Uppsala universitets basårstudier infördes en introduktionskurs höstterminen 2008 med mål att få fler studenter att stanna kvar på utbildningen. Kursen planerades utifrån forskning om studenters studiebanor och framgång (se exempelvis Pascarella & Terenzini, 2005; Hovdhaugen & Aamodt, 2005). Andelen studenter som fortsatt vidare till utbildningens andra termin har ökat betydligt bland studenter som valt att läsa kursen. Förhoppningsvis kan kursen och tankarna bakom den inspirera till liknande initiativ på andra utbildningar.

Nyckelord: Introduktionskurs, studentintegration, avhopp, retention

BAKGRUND OCH MOTIV

Basåret är en behörighetsgivande förutbildning för studenter som helt eller delvis saknar gymnasiebehörighet i biologi, fysik, kemi och matematik för fortsatta universitetsstudier. En relativt stor andel av basårstudenterna tillhör grupper som traditionellt är underrepresenterade inom högre utbildning i teknik och naturvetenskap. Utbildningen kopplar till fortsatta programstudier och räknas som universitetsutbildning. Basårkurserna följer gymnasieskolans kursplaner, men undervisningsformer och studietakt är anpassade till universitetsnivå. Studenterna upplever allmänt basårstudier som arbetsintensiv och krävande, men en mycket bra förberedelse för fortsatta studier.

Av de studenter som påbörjade basårstudier vid Uppsala universitet före 2008 brukade omkring en femtedel lämna utbildningen innan andra terminen. Detta förklarades främst med att "studiesvaga" studenter inte "klarade av" utbildningen. De åtgärder som genomfördes för att förbättra genomströmningen fokuserades därför länge på extraundervisning och ändrad takt för kurser. Detta påverkade inte andelen studenter som stannade kvar. Därför beslutade basårets nya utbildningsledning 2007 att välja en annan väg inför kommande läsår.

FORSKNINGSBASERAD INTRODUKTIONSKURS

Forskning har visat att studenters beslut att ändra och ibland helt avbryta sin studiebanan främst beror på växel-spelet mellan dem och deras upplevelser av utbildningsmiljön. Upplevelserna är av fyra olika kategorier. Det handlar om att man upplever att man inte valt rätt utbildning, inte klarar av utbildningen, inte hör hemma på utbildningen eller inte kan fortsätta utbildningen på grund av yttre faktorer (se exempelvis Yorke & Longden, 2004; Hovdhaugen & Aamodt, 2005).

Alla olika upplevelsekategorier spelar in och är ofta kopplade till varandra. Många år av forskning har dock visat att tillhörighetskänsla och akademisk integration är viktigast. Det betonas också i den mest använda teoretiska modellen kring studiebanor inom högre utbildning - *Studentintegrationsmodellen* (Tinto, 1975; 1987; 1997). I modellen läggs mycket stor vikt på

* Författarkontakt: Staffan.Andersson@physics.uu.se

olika sociala faktorer inom utbildningssituationen, som exempelvis kamratskap och samhörighet inom studentgruppen samt bemötande och återkoppling från universitetspersonalen.

Introduktionskursen utvecklades utifrån erfarenheter och forskning kring studenters möte med och integration i den akademiska studiemiljön. Kursens främsta mål var att underlätta studenternas introduktion till universitetet, bland annat genom att synliggöra olika aspekter av den universitetstypiska studiekulturen och få dem att känna tillhörighet.

KURSENS GENOMFÖRANDE

Den valfria introduktionskursen är studenternas första kurs vid basåret, men mycket snart inleds även andra kurser som läses parallellt. Höstterminerna 2008-2010 har omkring två tredjedelar av nybörjarstudenterna valt att följa introduktionskursen.

En viktig grundtanke för kursen är *personliga möten*. Lärare ska möta och se studenterna i olika sammanhang. Det ska även vara enkelt för studenterna att samarbeta och knyta kontakter. Basåret inleds därför inte med upprop utan med incheckning där varje student välkomnas individuellt på liknande sätt som vid registreringen på en konferens. Från andra dagen delas studenterna upp i *studiegrupper* med omkring sexton medlemmar.

Redan dagen efter uppstarten genomförs en *rundvandring* till olika universitetsmiljöer. Vi besöker då alla platser som studenterna kan behöva känna till under utbildningen. Studenterna får även gott om tid att tala med varandra och lärare under rundvandringen, vilket ger dem en naturlig möjlighet att knyta kontakter.

Universitetsstudier, utbildningssystemet och olika *undervisningsformer* som studenterna kommer att möta presenteras samt studenternas olika *stödresurser* introduceras genom övningar under första veckan. Frågor om eget ansvar för studierna och ömsesidig hänsyn diskuterades särskilt. Dessa olika ämnen fördjupades sedan i grupparbeten, som också är en del av kursens examination.

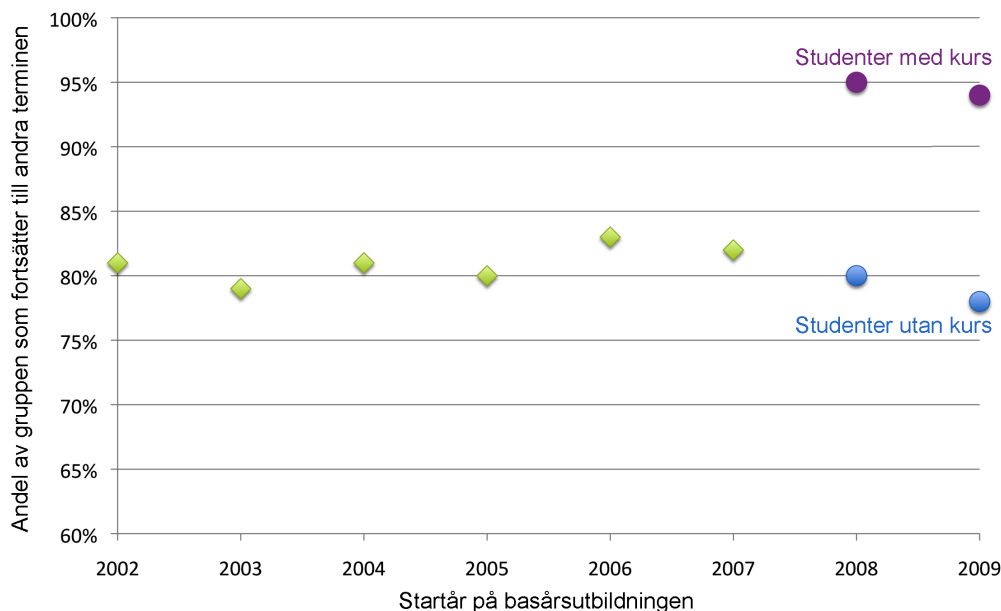
Under andra veckan genomför vi en *gruppaktivitetsdag* där studenterna i sina studiegrupper får utföra lättsamma uppdrag kopplade till ämnena de läser på basåret. Lärarna arrangerar dagen och engagerar studenterna i olika utmaningar för att visa att de inte bara är involverade i ren undervisning.

Kursen innehåller även *studieteknik*, men den är väl integrerad i kursen och med övriga utbildningen. Fokus ligger på studenternas motiv och mål samt hur de ska nå dit. Vi lägger även stor vikt på att ta ansvar för och planera sina studier.

Något som oroar många studenter är tentamina. Inom introduktionskursen genomförs därför en skriftlig *tentamen*, som i och för sig är del av kursens examination, men huvudmålet är att studenterna ska möta och hantera tentamenssituationen innan deras första "riktiga" tentamen. Vid tentamenstillfället introduceras tentamenslokalerna och de regler och rutiner som gäller där. Studenterna får också möjlighet att prova på att sitta på olika platser i salen och reflektera över tentamenssituationen. Inslaget uppskattas mycket, särskilt av de som inte tidigare mött denna examinationsform. Andelen som inte kom till sin första "riktiga" tentamen minskade med omkring två tredjedelar bland kursdeltagarna.

KURSENS EFFEKTER

Kursens huvudmål är att skapa tillhörighetskänsla och trygghet i studielivet för att öka andelen studenter som stannar kvar till andra terminen. Det har lyckats över förväntan. Figur 1 visar andelen studenter som är kvar andra terminen. Andelen studenter som är kvar skiljer sig betydligt för de studenter som valt att läsa kursen jämfört med den tredjedel av studenterna som valt att inte läsa kursen.

Figur 1. Andelen nybörjare som fortsatte till andra terminen för olika årskullar och grupper.

I kursvärderingar och uppföljande intervjuer är studenterna mycket positiva till introduktionskursen. Representativa citat är ”Den fick oss att känna oss bekvämare med att vi var där” och ”Det gjorde att jag kände mig trygg”. Flera studenter betonar dock att det tar tid att inse kursens fulla värde och att den gärna kan bli ännu tydligare.

AVSLUTNING

Introduktionskursen till universitetsstudier har blivit en stor framgång för vår utbildning och våra studenter. Det positiva studieklimat som byggs upp under kursen påverkar hela utbildningen. En annan effekt är att studenternas engagemang i sin utbildning ökat betydligt. Kursen exemplifierar hur ett forskningsbaserat arbete med introduktion och integration av nya studenter kan få betydande effekter på hur många studenter som väljer att stanna kvar.

REFERENSER

- Hovdhaugen, E. & Aamodt, P. O. (2005). *Frafall fra universitetet, Arbeitsnotat 13/2005*, Oslo: NIFUSTEP
- Pascarella, E. T. & Terenzini, P. T. (2005). *How college affects students (Vol. 2): A third decade of research*, San Francisco: Jossey-Bass.
- Tinto, V. (1975). Dropout from higher education: A theoretical synthesis of recent research. *Review of Educational Research*, 45, 89-125.
- Tinto, V. (1987). *Leaving College: Rethinking the causes and cures of student attrition*. Chicago: University of Chicago Press.
- Tinto, V. (1997). Classrooms as Communities. *Journal of Higher Educ.*, 68(6), 599-623.
- Yorke, M. & Longden, B. (2004). *Retention and Student Success in Higher Education*. Glasgow: Open University Press.

